

Такі злочини, як передбачений ст. 258 КК України терористичний акт, а також інші злочини терористичної спрямованості, – це складні, багатооб'єктні та полінаслідкові злочини. які також складаються з основної та допоміжної дії, що знаходяться між собою у співвідношенні координації, де одна дія (спрямоване на залякування населення насильство або погроза таким) є допоміжною дією, яка повинна забезпечити здійснення основної дії – спонукання адресатів впливу до прийняття вигідних для терористів рішень [7, с. 364].

Що стосується об'єктів злочинів терористичної спрямованості, то фактично об'єктом допоміжної дії є громадська безпека, а основним об'єктом виступають різноманітні явища реальної дійсності, в недоторканості яких зацікавлені адресати впливу. Зокрема, основним же об'єктом у тероризмі є національні та наднаціональні інститути (в їх різноманітних варіантах), посягаючи на які через дію на безпосередній об'єкт винні особи досягають або прагнуть досягнути головної мети порушення їх недоторканості.

Отже фактично основний і додатковий об'єкти терористичного акту та ознаки цих об'єктів, що містяться у відповідному складі злочину, будуть співпадати тільки у тому випадку, якщо буде передбачений в Особливій частині КК окремих розділ, що містить склади терористичних злочинів.

Висновок. З урахуванням викладеного здається доцільним склади терористичних злочинів, що містяться у статтях 258–258-5 КК України, а також і нові склади злочинів, які законодавцем планується передбачити у статтях 258-6 та 258-7 виключити з розділу IX «Злочини проти громадської безпеки» і передбачити всі склади терористичних злочинів в новому окремому розділі XXI «Терористичні злочини». Хоча запропонована назва нового розділу дещо нетрадиційна для чинного КК України, оскільки не починається зі слів «Злочини проти ...» чи «Злочини у сфері ...», однак це не суперечить ані історичній традиції, бо в українських Кодексах 1922, 1927, 1960 років мали місце глави з такими назвами, як «Державні злочини», «Господарські злочини», «Службові злочини», «Військові злочини» тощо, ані чинному КК, бо у назві розділу XIX Особливої частини КК в дужках вказано «Військові злочини». Тому і назва запропонованого розділу XXI «Терористичні злочини» також має право на існування [6, с. 69].

Причому слід наголосити, що вказану ідею можна було б реалізувати, з огляду на те, що наразі в Комісії з питань правової реформи при Президенті України активно розробляють проєкт нового Кримінального кодексу України [8].

З огляду на зазначене, вважаємо, що вказані удосконалення до Кримінального Кодексу України призведуть не лише до узгодження з міжнародно-правовими стандартами, а також сприятимуть подоланню проблем і протиріч в антитерористичному законодавстві взагалі і у кримінальному зокрема.

Список бібліографічних посилань

1. Резолюція 2178 (2014), прийнята Советом Безопасности Организации Объединенных Наций на его 7272-м заседании 24 сентября 2014 года // ИАК Консультант. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=09GNL4A131> (дата звернення: 18.10.2019).
2. Концепція боротьби з тероризмом в Україні: затв. указом Президента України від 05.03.2019 № 53/2019 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/53/2019> (дата звернення: 09.08.2019).
3. Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму від 16.05.2019 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_712 (дата звернення: 01.08.2019).
4. Про ратифікацію Додаткового протоколу до Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму: проєкт Закону України від 15.04.2019 № 0221 // БД «Законопроекти» / ВР України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65819 (дата звернення: 01.08.2019).
5. Евдокимов В. М. Кримінально-правова протидія терористичним злочинам. *Європейські перспективи*. 2014. № 4. С. 91–96.
6. Смелянов В. П. Антитерористичне законодавство: поняття, система, шляхи вдосконалення: монографія. Харків: Право, 2016. 88 с.
7. Дячкін О. П., Черномазова М. О. Про деякі проблемні питання кримінально-правової характеристики злочинів терористичної спрямованості. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 362–366.
8. Українцям готують новий Кримінальний кодекс. // Ліра: Закон: правовий портал. 25.09.2019. URL: https://juriga.ligazakon.net/ua/news/189619_ukrantsyam-gotuyut-noviy-kriminalniy-kodeks (дата звернення: 31.10.2019).

Одержано 05.11.2019

УДК 343.98

Ірина Анатоліївна ПЕТРОВА,

доктор юридичних наук, професор,
головний науковий співробітник Харківського науково-дослідного
інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КЛАСИФІКАЦІЇ ВИСНОВКІВ ЕКСПЕРТА

Враховуючи особливості об'єктів дослідження та результатів експертного дослідження можна виділити різні види висновків. В юридичній літературі питання класифікації висновків експерта було розглянуто з різних сторін. Необхідно зауважити, що одну з найбільш повних класифікацій висновків надав Ю. К. Орлов, який виділяв такі види висновків.

1. Висновки про властивості й стан об'єкта, які характеризують об'єкт дослідження, без урахування зв'язків і співставлень з іншими об'єктами. Ці висновки, у свою чергу, поділяються на наступні види:

- а) про властивості об'єкта (атрибутивні), наприклад, про охоронні властивості замка;
- б) про стан об'єкта, в яких констатуються властивості, що є відхиленням (відсутністю відхилень) від певної норми, наприклад, щодо технічного стану транспортного засобу;
- в) про минулий (первинний) стан об'єкта (ретрологічний), наприклад, про первинний колір предмета.

2. Висновки про механізм і обставини події у яких мова йде не про окремі об'єкти, а про подію/дію, явище в цілому або окремі його фрагменти.

3. Висновки про наявність (існування) фактів або об'єктів, які інакше називають екзистенціальні.

4. Висновки з виділених об'єктів, у них вказується, який з об'єктів володіє певними властивостями, відповідає певним вимогам, наприклад, хто є матеріально-відповідальною особою або особою, відповідальною за дотримання правил техніки безпеки тощо.

5. Класифікаційні висновки, що констатують приналежність потрібного об'єкта до якогось класу об'єктів.

6. Висновки про відношення фактів або об'єктів.

Використовуючи інші критерії класифікації висновків експерта, він зауважував, що їх можна поділяти:

– за ступенем визначеності висновки поділяються на категоричні та вірогідні (ймовірні);

– за модальністю (характером відображеного в думці зв'язку між предметом і ознакою);

– за наявністю (відсутністю) логічних союзів і їх типу вони можуть бути альтернативними й однозначними, а також умовними і безумовними;

– за якістю зв'язку висновки експерта можуть бути ствердні або негативні [1, с. 34].

Серед наведеної класифікації найбільше практичне значення має класифікація висновків за ступенем визначеності. Крім того, у сучасній юридичній літературі виділяють за цим критерієм не два, а три види висновків:

1. категоричний (позитивний чи негативний висновок);

2. вірогідний висновок;

3. висновок експерта про неможливість відповісти на поставлене питання за наданих вихідних даних – умовний та безумовний [2].

Категоричним є висновок, що містить однозначні відповіді на питання суду, які не залежать від тих чи інших умов чи обставин (наприклад, вартість завданих матеріальних збитків внаслідок залиття квартири становить xxxx грн). Висновок з категоричними висновками служить джерелом доказів, а викладені в ньому фактичні дані є доказами [3]. З огляду на це допустимість категоричних висновків як стверджувальних, так і негативних висновків, у сучасному судочинстві сумніву не викликає.

Вірогідним висновком називають такий висновок експерта, в якому сформульовано різні категоричні висновки залежно від того, які фактичні дані закладені в їх обґрунтування і що необхідно довести в суді [2].

Підкреслимо, що найбільш високу доказову цінність мають висновки, якими виразно, точно, безумовно, однозначно та категорично встановлюються факти, що з'ясовуються у судовому провадженні. Можливість формулювання експертом категоричних висновків, тобто таких, у яких експерт стверджує наявність (категоричні висновки з позитивним значенням) або відсутність (категоричні висновки з негативним значенням) визначеної обставини, є найкращим результатом проведеного експертом дослідження. Однак, на практиці в силу певних обставин не завжди можна дійти до таких висновків. Зустрічаються випадки, коли при дослідженні об'єктів зібрана не вся інформація, необхідна для категоричної відповіді на поставлені питання. У таких випадках часто висновки формулюються в ймовірній формі, інакше їх називають проблематичними чи передбачуваними, на що є непоодинокі посилання в наукових працях [4].

Доказове значення вірогідного висновку та можливість його використання в процесі доказування у судовому провадженні залишається дискусійним у юридичній літературі, незважаючи на всі спроби його вирішення. Це пов'язано із тим, що одні автори вважають, у випадку коли даних для категоричного висновку недостатньо, експерт має дати відповідь про неможливість вирішити поставлене питання [5], інші переконані, що експерт має право на вірогідний висновок [6].

Зауважимо, що обидві точки зору мають право на існування. Однак, перша позиція видається досить спірною оскільки, висновки ймовірного характеру вимагають серйозної аргументації, а також ретельного аналізу фактичного матеріалу справи, у той час як відмова від проведення дослідження з мотивів недостатності матеріалу для категоричного висновку може стати способом ухилення експерта від вирішення тих завдань, для яких і створено чинний інститут судової експертизи. Поряд із цим, з однієї сторони, вірогідні висновки не містять необхідної визначеності, що ускладнює їх оцінку в процесі розгляду справи, а з іншої – вірогідність висновку дозволяє отримати орієнтуючу, пошукову інформацію, підказати додаткові версії, які потребують перевірки.

Ця проблема вимагає більш детального розгляду в зв'язку з тим, що актуальним для практики залишається питання про визначення доказової сили фактичних даних, які містяться у висновку експерта, залежно від форми, в якій надано висновок. Констатуємо, що допустимість категоричних висновків, як стверджувальних, так і негативних, сумніву не викликає.

Ймовірні висновки не містять необхідної визначеності та є складними при їх оцінці в процесі розгляду справи, а питання про їх допустимість і правомірність залишається дискусійним у юридичній літературі, незважаючи на всі

спроби його вирішення. Так, одні процесуалісти вважають, що ймовірні висновки експерта мають доказове значення і мають враховуватися в сукупності з іншими доказами в справі [7]. Є прибічники і протилежної точки зору, однак, слід погодитись із авторами, які стверджують, що обидві форми висновків існують, тому органи суду повинні не тільки їх враховувати, але й оцінювати їх. Необхідно підкреслити, що деякі автори, заперечуючи доказове значення висновків, сформульованих у ймовірній формі, передбачають їхню практичну цінність у тому, що вони можуть мати оперативне значення, орієнтовний характер [8, с. 134; 9, с. 90].

Незважаючи на те, що окремі процесуалісти наполягають на тому, що висновок експерта завжди повинен бути виражений в категоричній формі, експерт за умови неможливості надання такого висновку зобов'язаний повідомити про неможливість вирішення поставленого перед ним питання чи неможливість дати висновок. У будь-якому випадку, ми переконані, що висновки ймовірного характеру вимагають серйозної аргументації, а також ретельного аналізу фактичного матеріалу справи, у той час як відмова від проведення дослідження з мотивів недостатності матеріалу для категоричного висновку може стати способом ухилення експерта від вирішення тих задач, які має вирішувати чинний інститут судової експертизи.

Слід також визнати, що в кінцевому підсумку доказове значення висновку експерта залежить не від категоричної чи некатегоричної форми суджень, а від результатів оцінки висновків експерта судом: від визнання чи невизнання їх доказом. Констатуємо, що найбільш прийнятною є точка зору за якою цілком заперечувати доказове значення вірогідного висновку не можна. Відомості про факти, викладені в описовій частині вірогідного висновку, можуть бути використані в якості непрямих доказів, наприклад, встановлені факти наявності співпадаючих і відмінних ознак тексту письмового доказу [2].

Крім того, визнання одержала позиція, відповідно до якої ймовірний висновок доказового значення не має, однак проміжні факти, викладені в описовій частині, можуть бути використані як непрямі докази. Неможна погодитися з тим, що ймовірний висновок завжди є висновком, у якому відсутні які-небудь факти, докази, необхідні для категоричного висновку, а їх місце займають припущення і здогадки. За таких умов дійсно можна говорити про неприпустимість ймовірних висновків.

Однак, будь-який висновок експерта, як категоричний, так і ймовірний, має бути обґрунтованим, базуватися на об'єктивно встановлених даних. Експерт не має права нічого підмінювати припущеннями та здогадами. Як справедливо підкреслював Ю.К. Орлов, випадки надання експертами необґрунтованих ймовірних висновків, що зустрічаються на практиці, рівною мірою можуть бути віднесені і до категоричних. Взагалі це характеризує, скоріше, якість експертного висновку, а не його логічну форму [1]. Неможна також протиставляти вірогідність ймовірності, оскільки категоричний характер суджень експерта не гарантує вірогідності його висновку. Отже, надаючи висновок, експерт має бути переконаний у правильності своїх результатів, тобто для нього висновок повинен бути достовірним, навіть якщо згодом суд визнає його таким, що не відповідає дійсним обставинам справи. Саме тому остаточно вирішувати питання про вірогідність висновку експерта та перевіряти його правильність має суд під час оцінки доказів.

Необхідно враховувати також, що основні причини надання ймовірних висновків криються не в суб'єктивних недоліках роботи судового експерта, у некомпетентності чи несумлінності окремих експертів. Ці причини мають об'єктивні підстави, серед яких необхідно виділити такі, як: недостатність або неякісність представлених на дослідження об'єктів, відсутність науково обґрунтованих експертних методик чи недостатня розробленість спеціальних методів дослідження тощо. Тому слід погодитись із А.І. Вінбергом, який зауважував, що скорочення кількості ймовірних висновків можна досягти не шляхом адміністративних заходів і заборон, а в результаті позитивного вирішення складних проблем дослідження і подальшої успішної розробки методики експертизи [10]. Навіть противники ймовірних висновків, хоча й з численними застереженнями, все-таки змушені визнати, що такі висновки можуть мати місце в практиці експерта.

Важко погодитись із думкою, що ймовірні висновки надаються в тому випадку, коли немає достатніх даних для категоричного висновку. Навіть якщо припустити, що встановлених у процесі дослідження даних недостатньо для категоричного висновку, то це аж ніяк не означає, що експерт зможе надати висновок у ймовірній формі, оскільки останній не може бути витягнутий з нічого. Такий висновок також залежить від вихідних даних і результатів проведеного експертом дослідження. Тому, не приходячи до категоричного висновку, експерт не завжди може прийти і до ймовірного. У цих випадках він складає висновок про неможливість відповісти на поставлене запитання.

Необхідно також зазначити, що будь-який побічний доказ свідчить про встановлюваний факт лише з якоюсь часткою ймовірності і ця обставина ніяк не впливає на допустимість даного доказу. Навпаки, такий шлях доказування є найбільш поширеним. Ймовірний висновок експерта відрізняється від будь-якого побічного доказу тільки одним: його робить не суд, як це має місце при оперуванні звичайними побічними доказами, а експерт, оскільки такий висновок вимагає спеціальних знань.

Відштовхуючись від того, що ймовірний висновок є визначеним ступенем в процесі пізнання, необхідно завжди враховувати, що фактичні дані, які містяться в ймовірному висновку експерта, як і в інших видах експертних висновків, є доказом, який у подальшому обов'язково має бути оцінений судом на підставі принципів оцінки доказів, передбачених законом, і на розсуд суду може бути покладений в основу судового рішення. Такий доказ буде непрямым.

Залежно від того, на заперечення чи ствердження головного факту спрямований ймовірний висновок експерта, він може бути негативним або позитивним.

Дискусійним серед науковців залишається питання про видову належність експертних висновків у формі судження можливості коли ймовірне судження за своєю логічною природою протиставляється достовірному судженню. Судження ж про можливість висловлюється в категоричній формі і виражає достовірне знання. Однак, у процесуальному сенсі протиставляти ймовірність вірогідності не можна, оскільки ймовірне судження цілком може бути достовірним, так само як і категоричне, і судження про можливість можуть виявитися недостовірними. Необхідно підкреслити, що розмежування ймовірних висновків експерта і висновків про можливість не має такого істотного значення в судовому провадженні, як у логіці. Крім того, проблематичне судження і судження можливості відрізняються в плані обґрунтованості думки, однак, з точки зору буття вони однакові оскільки обидва не свідчать про дійсне існування факту. При цьому, практично будь-яке судження про можливість можна скласти у вигляді ймовірного висновку. Наведене вище означає, що ті чи інші судження експерта є для суду припущеннями про існування того чи іншого факту в реальній дійсності.

Деякі процесуалісти, розділяючи подібні висновки експерта, виступають проти їх формулювання у формі можливості, за виключенням випадків, коли фізична можливість події, яка необхідна суду для прийняття справедливого рішення, є самостійною задачею експертного дослідження, а її вирішення вимагає відповідних спеціальних знань [11]. Переконані, що експерт має формулювати всі висновки, до яких він дійшов у процесі спеціального дослідження, оскільки будь-який висновок може допомогти правильному вирішенню справи, а приймати їх як доказ чи ні – вирішувати суду.

Крім того, необхідно зауважити, що висновки у формі суджень можливості можуть мати як негативне, так і позитивне значення. Судження про неможливість існування факту (можливості з негативним значенням) рівнозначне твердженню про його відсутність, оскільки містить безальтернативний варіант чи єдине вирішення питання. Це дозволяє віднести висновки з подібними судженнями до категоричних. Тому, вбачається доцільним у процесуальному сенсі об'єднати ймовірні судження та судження про можливість з позитивним значенням в одну групу – передбачуваних, а висновки про неможливість віднести до категоричних. Хоча з точки зору логіки це є, скоріш за все, неприпустимим.

У юридичній літературі висновки експерта іноді поділяють за наявністю чи відсутністю логічних союзів і їх типу на однозначні й альтернативні, умовні й безумовні. Зауважимо, що однозначний висновок містить одну відповідь на питання. Альтернативний, у свою чергу, формулюється, якщо в результаті експертного дослідження не вдалося прийти до єдиного варіанта вирішення питання. Інакше кажучи, альтернативний висновок містить два чи більше варіантів вирішення одного питання. Умовний висновок експерта припускає залежність вирішення питання від якої-небудь умови. Найчастіше його правильність буде пов'язана із вірогідністю певного факту, прийнятого експертом за вихідну позицію. У свою чергу, безумовний висновок не містить жодних умов, від яких залежить його істинність. Із наведеного видно, умовний та альтернативний висновок не мають загального критерію класифікації, тому відсутні підстави вважати альтернативний висновок різновидом умовного чи змішувати їх.

Підкреслимо, що залежно від повноти відповідей на поставлені запитання, висновки можуть бути повними (вичерпними) або частковими (невичерпними). Повні висновки завжди містять вичерпну відповідь по суті питання, незалежно від того позитивною чи негативною є ця відповідь. У судовій практиці зустрічається висновок про неможливість вирішення поставленого перед експертизою питання. Науковці зауважують, що такий висновок часто плутають або змішують з відмовою експерта від надання висновку (повідомленням про неприпустимість надання висновку)[9]. Цей різновид висновку експерта безпосередньо передбачається процесуальним законодавством. Наприклад, у частині 8 ст. 72 ЦПК та частині 8 ст. 69 ГПК вказано, що призначений судом експерт може відмовитися від надання висновку, якщо надані на його запит матеріали недостатні для виконання покладених на нього обов'язків, а також підкреслено, що заява про відмову повинна бути вмотивованою [12, 13].

Природа висновку про неможливість вирішити поставлене перед експертизою питання зовсім інша, оскільки експерт є кваліфікованим фахівцем у конкретній галузі знання і йому надано достатню кількість порівняльних матеріалів. Однак за цих, здавалося б, сприятливих умов виявляється неможливим вирішення поставленого перед експертизою питання не тільки в категоричному позитивному чи негативному сенсі, але й навіть у формі припущення. Причинами висновків про неможливість вирішення питання поставленого перед експертизою можуть бути:

- відсутність надійної методики для проведення експертного дослідження з метою встановлення деяких фактів чи обставин, що мають значення для правильного вирішення справи;
- вміст у досліджуваному об'єкті дуже малого обсягу матеріалу для застосування відомої в науці методики експертного дослідження тощо [14].

У таких випадках експерт, власне кажучи, не відмовляється від висновку, а навпаки, дає такий, в якому мотивує свої висновки про неможливість вирішення окремих питань. Обґрунтовуючи їх певними причинами, експерт конкретно вказує, чому не можна дійти до категоричного чи передбачуваного висновку щодо досліджуваних об'єктів чи обставин. Крім того, вище вказувалося, що у процесуальному законі чітко та ясно визначено умови, за яких експерт може відмовитися від надання висновку.

Таким чином, аналіз праць науковців дозволив класифікувати висновки експерта залежно від ряду чинників, а саме:

- за ступенем визначеності – на категоричні і передбачувані (можливі);
- за відношенням до події – на позитивні (стверджувальні) і негативні;

- залежно від характеру відносин між наслідком і його підставою – на умовні і безумовні;
- за ступенем однозначності – на однозначні й альтернативні;
- залежно від повноти відповідей на поставлені запитання – на повні (вичерпні) і часткові.

Список бібліографічних посилань

1. Орлов Ю. К. Заключение эксперта как источник выводного знания в судебном доказывании: уголовно-процессуальные, криминалистические и логико-гносеологические проблемы : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. М., 1985. 54 с.
2. Тихиня В. Г. Теоретические проблемы применения данных криминалистики в гражданском судопроизводстве. Минск : Выш. шк., 1983. 159 с.
3. Педенчук А. К. Заключение судебного эксперта: логика, истинность, достоверность : дис. ... д-ра юрид. наук. М., 1995. 311 с.
4. Арсеньев В. Д., Орлов Ю. К. Формы выводов в заключении эксперта // Теоретические и методические вопросы судебной экспертизы : сб. науч. тр. М. : ВНИИСЭ, 1984. С. 168.
5. Зинин А. М., Майлис Н. П. Судебная экспертиза : учеб. М. : Юрайт ; Право и закон, 2002. 318 с.
6. Кравченко О. А. Застосування спеціальних знань у доказуванні на досудовому слідстві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003. 19 с.
7. Оганян Л. Основные положения криминалистической экспертизы письма, применительно к рукописям, выполненным на армянском языке : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.71.7. Одесса, 1970. 24 с.
8. Абдумаджидов Г. Проблемы совершенствования предварительного расследования. Ташкент : Фан, 1975. 148 с.
9. Лисиченко В. К., Циркаль В. В. Использование специальных знаний в следственной и судебной практике. Киев : КГУ, 1987. 100 с.
10. Винберг А. И. Криминалистическая экспертиза в советском уголовном процессе. М. : Госюриздат, 1956. 220 с.
11. Седова Т. А. О доказательственном значении выводов эксперта, сформулированных в виде суждений возможности. *Криминалистика и судебная экспертиза*. Киев : Ред.-изд. отд. МВД УССР, 1973. Вып.10. С. 219.
12. Цивільний процесуальний кодекс України : закон України від 18.03.2004. № 1618-VI : *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40–4, 42. Ст. 492. (Зі змін та допов.).
13. Господарський процесуальний кодекс України : закон України від 06.11.1991 № 1798-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56. (Зі змін та допов.).
15. Цимакурдзє Г. А. Процессуальные и методические вопросы криминалистической экспертизы в Грузинской ССР. Тбилиси : Сабчота Сакартвело, 1967. Кн. 1. 202 с.

Одержано 31.10.2019

УДК 336:368

Світлана Анатоліївна ПЕТРОВСЬКА,

кандидат економічних наук,

старший викладач кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-1992-4161>

СТРАХОВІ ШАХРАЙСТВА ТА БОРОТЬБА З НИМИ

Шахрайства у сфері страхування відносяться до злочинів з підвищеною суспільною небезпекою. Адже вони блокують виконання основних завдань страхування: формування за рахунок грошових внесків страхових фондів, призначених для відшкодування можливих збитків та вирівнювання втрат у доходах у зв'язку із наслідками страхових випадків, що сталися. Страхові шахрайства перешкоджають також виконанню страхуванням таких важливих функцій, як підвищення фінансової стабільності суб'єктів господарювання, обмеження економічних ризиків, стимулювання підприємницької ініціативи тощо.

На сьогоднішній день проблеми шахрайств, методи їх розпізнавання та запобігання є найбільш обговорюваними в страховому співтоваристві. У міру покращення ефективності розслідування страхових шахрайств, дії злочинців також стають більш організованими і витонченими. Вони організовують угруповання, діляться інформацією і використовують новітні технології для того, щоб залишатися на крок попереду страхових компаній та правоохоронних органів.

У розвинених країнах питанням протидії страховим шахрайствам приділяється значно більше уваги, ніж в Україні. Хоча, статистика свідчить, що в нашій країні за останні роки рівень шахрайства виріс в 2 рази. Тому, на думку як самих страховиків, так і незалежних експертів, на українському страховому ринку настав переломний момент. Учасникам ринку необхідно удосконалювати систему управління інформацією та протидії шахрайству як на рівні окремих страхових компаній і співтовариств, так і на рівні держави.

Шахрайство у сфері страхування є різновидом економічної злочинності, що найчастіше проявляється у фінансово-грошових відносинах між суб'єктами господарювання. Таке шахрайство є найбільш динамічним видом тіньової діяльності, оскільки темпи його поширення і охоплення ним різноманітних сфер життєдіяльності значно випереджають темпи формування законодавчої бази, що повинна регулювати і контролювати, а також стимулювати його розвиток [1, с. 320].